

Referat fra møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 13.april 2026 kl 10.00-14.15

Sted: Udir, møterom 4 (inngang Schweigaardsgate 15, mot Bussterminalen)

Medlem	Varamedlem	Deltar i møtet
Arbeidstakersiden		
Malin Lunde Andersen, LO Fellesforbundet	Ola Svensson, LO Creo	Malin Lunde Andersen
Halvard Leirvik, LO Fagforbundet	Kristine Omlid, LO Fagforbundet	Halvard Leirvik, digitalt
Simen Skrøvseth Tranulis, YS Kulturforbundet	Einar Hanisch, YS Delta	
Alexander Günther, LO Fagforbundet	Kjersti Eckhoff, LO Fagforbundet	
Asle Bakken, LO Styrke	Frode Østby, LO Styrke	Asle Bakken
Arbeidsgiversiden		
Egil Sundet, NHO Norsk industri	Bjørn-Gunnar Eliassen, NHO Norsk industri	
Solveig Grinder, NHO Service og handel	Linda Vist, NHO Service og handel	Solveig Grinder
Natasha Bjørnset Reksten, Virke		Natasha Bjørnset Reksten
Skoleeier.		
Jørn Olav Bekkelund, KS	Marianne Alfsen, KS	Jørn Olav Bekkelund, digitalt
Jan Kristian Vestjord, KS	Anders Hønes Antonsen, KS	Jan Kristian Vestjord
Lærerorganisasjon		
Tor Marius Torgersen, Utdanningsforbundet	Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet	Marianne Monsrud, til kl 13.30
Torill Gaarder, Utdanningsforbundet	Astrid Sund, Utdanningsforbundet	Torill Gaarder
Bjørn Arne Nordahl, LO Skolenes landsforbund	Christina Evelyn Jahr, LO Skolenes landsforbund	
Elevrepresentasjon		
Sofie Gismevik Andersen		
Andre organisasjoner		
Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Doudji	Inga Maybritt Bongo, Sámiid Duodji	
Observatører		

Kjetil Storeheier Norheim, Norsk Håndverksinstitutt	Einar Stamnes, Norsk Håndverkinstitutt	Kjetil Storeheier Norheim
Aksel Ervik, Riksantikvaren		Aksel Ervik
Anne Lise Fløttum, Kulturdirektoratet	Olga Wisniewska, Kulturdirektoratet	
Utdanningsdirektoratet		
Jorunn T. Leegaard		Jorunn T. Leegaard

Agenda

Sak 1-2-26 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Sak 2-2-26: Tilrettelegging av skriftlig gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå

Sak 3-2-26: Innspill til temaer til fellesmøte mellom SRY og faglige råd 13. mai

Sak 4-2-26 Om fylkesbesøk for faglige råd i perioden 2025-29

Sak 5-2-26 Aktuelle høringer

Sak 6-2-26 Endringsforslag til yrkesfaglig tilbudsstruktur til Udir

Sak 7-2-26 Orienteringer

Sak 8-2-26: Eventuelt

Velkommen, opprop og besøk av ny fung avdir

Ny fungerende avdelingsdirektør i Udir, Ole Christian Norum, besøkte rådet og orienterte kort om saker framover. Det er viktig å få til et godt trepartssamarbeid videre, vi står overfor store endringer i samfunns- og arbeidslivet, og det er store forventninger til fag- og yrkesopplæringen. Politisk ledelse har stort fokus på yrkesfag.

Det er i tildelingsbrevet til Udir lagt inn et resultatmål om å vurdere hvordan fagtilbud, opplæringsmodeller og utdanningens størrelse påvirker håndterbarhet og gjennomføring i videregående opplæring. Det er i tildelingsbrevet varslet et oppdrag til Udir om å vurdere mulige endringer i det yrkesfaglige tilbudet i videregående opplæring i samsvar med behovene i arbeidslivet. Det er usikkert når oppdraget kommer, men vi håper før sommerferien, og sekretariatet vil komme tilbake til de faglige rådene om dette. Det ble reist spørsmål om hvordan Udir vil se et oppdrag om yrkesfaglig tilbud i sammenheng med utviklingsredegjørelser fra de faglige rådene i denne perioden. Det ble nevnt at mandat og retningslinjer så langt er prolongert, men at det i perioden også vil ses på dette, og at det kan bli justeringer om blant annet utviklingsredegjørelser. Det ble også pekt på arbeidet i gang i HK-dir om utvikling av to søyler i [kvalifikasjonsrammeverket](#).

FRHDP ønsker å sette en sak på agendaen i møtet i juni om landslinjer, det er også en oppfølging av rapporten fra utviklingsredegjørelsen fra 2024. I arbeid framover blir det viktig å få fram de små tradisjonshåndverksfagenes rolle i å ivareta kulturarv. Det ble pekt på at en gjennomgang av yrkesfaglig tilbudsstruktur må ivareta slike hensyn, som en del av kompetansebehovene i samfunns- og arbeidslivet.

Sak 1-2-26 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2-2-26: Tilrettelegging av skriftlig gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå

Udir arbeider med oppdrag om 3103-eksamen, som gjelder kandidater som ikke et normalt opplæringsløp¹: Praksiskandidater, særløpskandidater, de som følger modulstrukturert opplæring mfl. De faglige rådene ga ved årsskiftet innspill på formålet med 3103 eksamen, samt utfordringer knytt til denne. Fra FRHDP ble det spilt inn at;

- Formålet med eksamen er å sikre at kandidater er kvalifiserte til å gå opp til fag- eller svenneprøve. Denne kvalitetssikringen ligger i opplæringsløpet for kandidater som følger det ordinære løp.
- Kravene til dokumentasjon, digitale ferdigheter og språk/muntlig kommunikasjon har økt, og disse ferdighetene er viktige for yrkesutøvelse. Eventuelle endringer i eksamensform må fortsatt ivareta kvalitet, og variasjoner mellom utdanningsprogram.
- En bør kunne ha mer muntlig-skriftlig og praktisk tilpasset eksamen. Det er en risiko for at dyktige håndverkere ikke får mulighet til å gå opp til fag- og svenneprøve.

Udir deltok i rådsmøtet, og presenterte ulike forslag til tiltak² som er ment å bidra til å løse utfordringsbildet knyttet til hele kandidatgruppen. Tiltakene vil inngå i utredningsrapporten som skal leveres til Kunnskapsdepartementet (KD) før sommeren. Tiltakene¹ drøftet er;

Tiltak 1: Tydeliggjøre formålet med eksamen

- Klargjøre at eksamen skal vise om kandidaten er klar for fag- eller svenneprøven.
- Redusere ulike tolkninger av formålet for å styrke kvalitet og relevans.

Tiltak 2: Endre eksamensform til muntlig i enkelte fag

- Overgang til muntlig eksamen i fag med få kandidater.
- Krever lokale sensorer, men eventuell digital gjennomføring kan lette ressursbehovet.
- Nasjonalt støttemateriell kan sikre mer likeverdig vurdering.

Tiltak 3: Endre oppgaveformat

¹ Vedlegg 1 – [Innspill gitt i forrige runde fra FRHDP](#) (oktober 2022)

Vedlegg 2 – [Innspill om utfordringsbilder fra FRHDP \(referat møte desember 2025\)](#).

Vedlegg 3 – [Beskrivelse av tiltak](#)

- Bruke flere automatisk skårede oppgaver, f.eks. flervalgsoppgaver, for å variere vurderingen. I enkelte fag er dette i bruk allerede.
- Gjenbruk av oppgaver gir mulighet for analyser av eksamensoppgavene, og kan dermed bidra til oppgaver med høy kvalitet.
- Oppgaver kan ikke offentliggjøres, men eksempelsett kan lages.

Tiltak 4: Flere eksamensgjennomføringer per år

- Gjenbruk av oppgaver kan gjøre det mulig med flere eksamensperioder for utvalgte fag.
- Gir kandidatene større fleksibilitet og hindre flaskehals

Tiltak 5: Erstatte eksamen med statlig prøve

- Innføre statlig prøve med sentral oppgavebank³ for mer fleksibel gjennomføring.
- Gir bred kompetansemåling og mulighet for variert tidspunkt og sted, men løsningen er ikke nødvendigvis egnet for alle utdanningsprogram.
- Avhengig av at en klarer å etablere en tilstrekkelig god oppgavebank, samt at en opprettholder nasjonal standard som ikke går utover dagens faglige kvalitet.

Tiltak 6: Endret karakterskala

- Gå fra sekstrinns skala til todelt eller tredelt vurdering.
- Passer bedre når formålet er å avgjøre om kandidaten er klar til fag- eller svenneprøve.

Tiltak 7: Krav om at kandidaten er ved slutten av praksis før oppmelding

- Fylkeskommunen må kontrollere at praksistiden nærmer seg slutten før eksamen.
- Skal sikre bedre faglig grunnlag og at færre kandidater må ta eksamen på nytt.
- Alternativt: Et krav om at fagprøven må tas innen gitt tidsrom etter bestått eksamen.

Tiltak 8: Eksamen på engelsk i enkelte fag

- Åpne for eksamen på engelsk, i tillegg til norsk, i enkelte fag, men ikke for fag der kommunikasjon med mennesker er en viktig del av kompetansekravene.
- Modell 1: Norsk oppgavesett, engelsk besvarelse. Modell 2: Engelsk oppgavesett og besvarelse. Modellvalg bestemmer sensorenes krav til engelskkunnskaper.

Tiltak 9: Fjerne eksamen i enkelte fag

- Eksamen fjernes i fag med få kandidater; fag- eller svenneprøven blir eneste vurdering.
- Kan erstattes med andre krav som intervju eller språkkrav.
- Dette er et tiltak som kun kan være relevant for et begrenset omfang av fag.

Tiltak 10: Ta tilbake begrunnelse ved klage

- Gjeninnføre plikt til å begrunne klageavgjørelser for kandidatgruppen som klager på karakter ved sentralt gitt eksamen før fag- og svenneprøve.
- Vil kun være til støtte for kandidater som har gjennomført eksamen tidligere, og har klaget.

Tiltak 11: Utvide oppmeldingsfristen

- Forlenge oppmeldingsperioden til én måned (fra to uker) for større fleksibilitet, hvilket kan redusere risiko for å glemme/ikke rekke frister. Dette er særlig aktuelt for praksiskandidater som er i arbeidslivet.

Fra diskusjonen i rådsmøtet;

Det er viktig å ivareta formålet med 3103 eksamen. Det ble stilt spørsmål om sammenhenger mellom foreslåtte tiltak, blant annet forslaget om flere eksamensgjennomføringer og utvidet oppmeldingsperioder.

Det ble løftet at den tverrfaglige eksamen for elever på vg 2 også kunne vært en praktisk eksamen for kandidater som skal opp til 3103 eksamen, og at 3103 kandidater ble koblet på gjennomføringen av tverrfaglig eksamen. For HDP-fagene hvor det er få kandidater kunne dette være en god løsning? Det ville gi en mer likeverdig og praktisk vurdering for ulike kandidater. Det ble stilt spørsmål om realkompetansevurdering etter vg 2 nivå kunne være et alternativ her også. Det må vurderes hva ulike kandidater skal vurderes ut fra, om det er vg 2 eller vg 3.

Det ble pekt på at det er behov for å gjøre 3103 eksamen mer tilgjengelig, samtidig som det er viktig å ivareta krav til kvalitet og et visst nivå av skriftlighet.

Rådet er positivt til tiltak 1. Rådet er tilbakeholdent til om tiltak 2 ivaretar krav om skriftlighet og mulighet til å vise håndverkskompetanse i tilstrekkelig grad. Rådet kan støtte tiltak 3. Rådet drøftet at tiltak 4 vil kunne gjøre eksamen mer tilgjengelig for kandidater, samtidig ble det pekt på at det vil være krevende for fylkeskommuner å gjennomføre, blant annet på grunn tilgang på sensorer. Rådet er usikker på effekter av tiltak 5. Rådet kan støtte tiltak 6, men drøftet at det kanskje er vel så viktig å få kriterier på plass for ulike skalaer. Rådet går imot tiltak 7, 8 og 9. Rådet kan støtte tiltak 10. Rådet ser tiltak 11 kan gi mer fleksibilitet, men det vil få til dels store adm og øk konsekvenser for fylkeskommunene.

Vedtak:

FRHDP legger til grunn at det er relativt lavt antall kandidater fra HDP-fagene som gjennomfører 3103 eksamen hvert år. Det er lav strykprosent blant disse. Rådet erfarer at det er høy terskel for mange voksne med god håndverkskompetanse til å melde seg opp til denne eksamen. AU utarbeider svar fra rådet til Udir innen 4.mai om hvilke tiltak som anses relevante for HDP, utfra drøftingen i rådsmøtet.

Sak 3-2-26: Innspill til temaer til fellesmøte mellom SRY og faglige råd 13. mai

I tråd med Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029 skal de faglige rådene og SRY samarbeide og orientere hverandre om pågående arbeid.

Det avholdes fellesmøter mellom SRY og tre representanter fra hvert av de faglige rådene etter behov. Minst én gang i året skal SRY invitere de faglige rådene til et møte for å drøfte overordnede problemstillinger og saker som har betydning for flere faglige råd. På forhånd skal de faglige rådene melde inn saker som har betydning for flere råd. Referatene fra SRY-møtene skal gjøre tilgjengelige for de faglige rådene.

Det er fastsatt et fellesmøte mellom SRY og arbeidsutvalgene i de faglige rådene onsdag 13. mai, på Clarion The HUB hotell i Oslo. SRY fastsetter agendaen for fellesmøtet. Sekretariatet ber om innspill til temaer fra de faglige rådene til felles drøfting. Innspillene tas videre til SRY AU.

Fra drøftingen i rådsmøtet vises det til;

- *diskusjonen innledningsvis på rådsmøtet om arbeid varslet med vurdering av mulige endringer i det yrkesfaglige tilbudet i videregående opplæring i samsvar med behovene i arbeidslivet (synliggjøre betydningen av HDP/lærefag som ivaretar kulturarv, «byfag» og «distriktsfag», landslinjer som mulighet for å sikre tilbud,*
- *utviklingsredegjørelse bør vurderes opp mot dette*
- *FoU innspill inn mot Nasjonalt senter for yrkesfag (FRHDP vise til sine innspill fra rådsmøtet i desember)*
- *oppfølging av seminar i februar kan være et innspill*

Vedtak:

AU sender innspill til Udir innen 17.april om temaer til fellesmøtet basert på drøftingen i rådsmøtet. På fellesmøtet deltar Kjetil Storeheier og Marianne Monsrud fra FRHDP, da representantene i AU denne gang er på studietur samme dag. Det er en plass til fra rådet, representanter som har anledning tar kontakt med Jorunn. AU og deltakerne har et kort digitalt forberedende møte 7.mai.

Sak 4-2-26 Om fylkesbesøk for faglige råd i perioden 2025-29

I Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029 står det følgende om fylkesbesøk;

4.6 Fylkesbesøk

De faglige rådene kan søke Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre et fylkesbesøk i året. Hensikten med fylkesbesøk er å skape en dialog mellom rådene og fylkeskommunene, bransjer/sektorer og skoler om utfordringer i utdanningsprogrammet.

På grunn av samlingen i februar i år for alle de faglige rådene, er det for inneværende år ikke midler til fylkesbesøk. Ressursene i Udir vil framover være stramme, og vi ønsker derfor å ha en mer langsiktig plan for aktiviteter og budsjett for rådsarbeidet. Det vil være behov for ressurser til seminarer og samarbeid mellom faglige råd.

For å kunne ha rom for både seminarer på tvers av råd og fylkesbesøk, vil det for perioden fram til høsten 2029 innvilges ett fylkesbesøk per faglig råd, og frist for søknad er satt til 1.oktober med kort om hensikten med fylkesbesøket, tidspunkt, hvilket fylke rådet ønsker å besøke, og kort om ulike aktører rådet ønsker å møte for innsikt (2 alternativer til fylker).

Vedtak:

FRHDP søker om fylkesbesøk vår 2027, primært til Rogaland eller sekundært til Møre og Romsdal. Rådet foreslår møte med fylkeskommunen (utdanningsavd og kulturminneavd),

Rogaland teater, bransjeorganisasjoner/bedrifter innen treindustri m fl. AU jobber fram en søknad som drøftes i rådsmøtet i juni.

Sak 5-2-26 Aktuelle høringer

[Se lenke til høringer fra Udir her](#)

Høring om tårn- fasadeurmakerfaget

Høringsfrist er 20.juni.

Det ble tatt opp kompetanse for å istandsette og restaurere urkasser er tilstrekkelig ivaretatt i utkast til læreplan. Det er tatt opp i læreplangruppa, og det ble i rådsmøtet vist til at læreplanen har med mål om samarbeid med andre fagpersoner.

Vedtak:

FRHDP avgir høringssvar. AU kobler på representant Bjørn Arne Nordahl i saken. Forslag til høringssvar drøftes i rådsmøtet 9.juni.

Høring om kryssløp vg 1 HDP til vg 2 treteknikk BA – frist 18.mai

Frist er satt til 18.mai. Det ble tatt opp hvordan rådets vedtak om denne saken er tatt med i saksbehandlingen og oversendingen til Kunnskapsdepartementet. Vedtakene fra de faglige rådene er i sin helhet lagt inn i utredning sendt departementet. Det er departementet som beslutter yrkesfaglig struktur og innhold på vg 1 og vg 2 nivå, mens dette er delegert til Udir når det gjelder vg 3 nivå og hvor de faglige rådene har avgjørende innflytelse.

Vedtak:

FRHDP avgir høringssvar. AU ønsker å koble på representantene fra rådet; Torill Gaarder, Marianne Monsrud og vara Bjørn-Gunnar Eliassen for en faglig vurdering opp mot høringsspørsmålene. Utkast til høringssvar drøftes i møte i AU 7.mai.

Sak 6-2-26 Endringsforslag til yrkesfaglig tilbudsstruktur til Udir

Udir har mottatt følgende forslag til endring i tilbudsstrukturen fra 1.1.2026:

FORSLAG	UTDANNINGSPROGRAM
Kryssløp mellom TEK og Vg2 rørleggerfaget	Bygg og anleggsteknikk
Endring av læreplan i sveisefaget	Teknologi og industrifag
Kryssløp Kjemiprosess - og Laboratoriefag til Produksjonsteknikkfaget	Teknologi og industrifag

Vedtak:

Tatt til orientering.

Sak 7-2-26 Orienteringer

Muntlige orienteringer i rådsmøte

Det gis en muntlig orientering om flere saker i rådsmøtet;

- *Europass fagbeskrivelser*

Følgende lærefag er med fra HDP i ordningen pr nå, og for disse vil det etter planen sendes over ferdige fagbeskrivelser til publisering til HK-dir før sommeren; Gullsmedfaget, kostymesyerfaget, møbelsnekkerfaget, kjole og draktsyerfaget, Urmakerfaget, smedfaget, bunadtilvirkerfaget, trebåtbyggerfaget, treskjærerfaget, tredreierfaget, filigansølvsmedfaget (lærefagene er spilt inn i 2024 og 2025).

Struktursaker;

- **Status etter dialogmøte 25.mars *tekstilreparatør***

[Lenke til presentasjon fra dialogmøtet her.](#)

Kort skriftlig oppsummering fra møtet sendes rådet.

Fra diskusjonen i rådet;

Det ble tatt opp at bransjer mener det er behov for et eget lærefag i tekstilreparasjon, og at det vil finnes læreplaner. Det ble understreket at strengere krav til produsenter fra 2027 vil gi større volum på tekstilreparasjoner.

- **Kort info om dialogmøte *salmakerfaget* 15.april**

Bakgrunnen for dialogmøtet er et endringsforslag til Udir om salmakerfaget, dels en bekymring for rekruttering til faget og dels en bekymring for om læreplanen dekker kompetansebehovene i arbeidslivet slik det er i dag.

Dialogmøtet blir en første drøfting av utfordringer og vurderinger av mulige tiltak å utrede videre.

Fakta om fagopplæringa 2025 (publisert 25.02.2025), handler om statistikk knyttet til:

- Søkere til læreplass og nye lærekontrakter
- Gjennomføring av læretid
- Oppnådde fag- og svennebrev
- Sysselsetting av nyutdannede fagarbeidere

[Fakta om fagopplæringen 2025 | udir.no](#)

Søkertall HDP for høsten 2026

En felles gjennomgang av søkertall for vg 1, vg 2 og til ulike lærefag for HDP fra høsten 2026 i [analysebrettet for yrkesfag](#);

- Tilbud i vg 1 og vg 2 stabilt de siste årene
- Flere i vg 3 i skole – og flere som oppnår fagbrev etter alternativ opplæring i skole
- Nedgang i antall praksiskandidater i H?
- Økning i opplæringskontrakter i HDP / lærekandidater?

- Færre søkere til læreplass, og færre søkere som får lærekontrakt?

Kompetansepakke om modulstrukturert opplæring ble publisert 10. februar;
[lenke til webinar om kompetansepakken her.](#)

Sak 8-2-26: Eventuelt

Forslag om kjole- og draktsyerfaget inn på listen over tradisjonshåndverksfag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrift

Norsk håndverksinstitutt v/ Sekretariatet for små og verneverdige fag har sendt henvendelse til Udir med forslag om at kjole- og draktsyerfaget får status som verneverdig tradisjonshåndverksfag, og settes inn på lista over lærefag som utløser ekstra tilskudd til lærebedrifter.

Det ble drøftet i rådet at det har vært en nedgang i søking til læreplass i faget. Det ble vurdert at faget oppfyller kriteriene for lærefagene som utløser ekstra tilskudd. Det ble understreket at det er det eneste av tekstilfagene i HDP som nå ikke står på listen over tradisjonshåndverksfag med ekstra tilskudd til lærebedrift.

Udir orienterte om at rutinene er at lista gjennomgås hvert år, og fastsettes av Udir med virkning fra 1.januar. De faglige rådene som har lærefag på lista, eller som er relevante for evt lærefag til lista, har sak i løpet av høsten med innspill til listen. Vurderingene i Udir skjer i samarbeid mellom avdeling for tilskudd og avdeling for fagopplæring. Udir foreslår at forslaget tas inn i gjennomgangen i høst.

Oppmøte i rådsmøter

Det ble tatt opp at det er noen organisasjoner som har hyppig forfall til rådsmøter, og hvor varaer heller ikke møter. Rådet oppfordrer representanter til å melde fra ved forfall, og ta kontakt med sin vara for deltakelse.